

Borek

Ves nad řekou Střelou připomínaná v roce 1529. Vždy byla tvořena několika usedlostmi. Je v ní zachován unikátní soubor lidové architektury z 18. a 19. stol. Především jsou to polygonální roubená stodola a roubený špýchar ve statku č. 5. V centru obce stojí kopie původní zvoničky.

Dobříč

Obec leží 10km od Plas. Kromě novodobých úprav je cenné hospodářské stavení č.22. Zcela mimořádnou hodnotu má i statek č. 9, kde dosud stojí dřevěná sýpka a obytné stavení. Náves má tvar okrouhlice se starými statky po obvodu.

Horní Hradiště

Ves leží 3 km severně od Plas. Obec založena roku 1250. Usedlosti jsou rozmístěny podél místních cest. Nejcennější je roubený dům s pavlačí č. 19. Nad řekou Střelou se vypíná halštatsko-laténské hradiště s názvem Kozí hrádek.

Jarov

Ves ležící 13 km od Plas s historií sahající do r.1250. Nyní patří k rozvinutým obcím okresu s dochovaným množstvím vesnických dřevěných staveb. Od r.1995 je historický střed obce vesnickou památkovou rezervací. Zajímavá je i alej topolů s kapličkou při cestě k Chotiné.

Kočín

Obec leží 7 km od Plas. V dochovaných písemných pramenech připomínána roku 1183. V minulosti zde byla výroba vitriolové kyseliny sírové. Pozůstatky jsou v údolí Kočínského a Kralovického potoka. V centru obce dochováno několik cenných vesnických stavení (č. 1, 15, a 19).

Lomnička

Ves ležící 6 km od Plas uprostřed rozsáhlých lesů. Největší rozvoj zaznamenala ve 20. letech 20. stol. ve spojení s těžbou kaolínu a průmyslovou výrobou. Na návsi jsou velmi cenná dřevěná roubená stavení.

Nynice

Leží 20 km jihovýchodně od Plas, nad levým břehem Berounky a poprvé jsou připomínány v r. 1186. Ve středu návsi stojí barokní kaple sv. Kateřiny. Ves byla v r. 1995 prohlášena za vesnickou památkovou zónu. Ve vsi je velké množství cenných klasicistních statků z 19. stol. K nejcennějším usedlostem patří č.p. 5, 18 a 20. Obec je unikátní okrouhlicí s návesním rybníkem.

Obora

Ves ležící 6 km od Plas na někdejší důležité obchodní cestě z Plzně do Žatce. Poprvé je připomínána v r. 1175. Byla ve vlastnictví plaského kláštera a světských feudálů. Velkou pohromou byla třicetiletá válka, kdy byla zničena polovina obce. Nejvýznamnější památkou je kostel Archanděla Michaela s farou. Ve statku č. 6 dochovaná unikátní roubená stavba venkovského domu.

Pláně

Ves ležící 6 km od Plas. Poprvé je v historických dokumentech jmenovaná roku 1169. Byla zcela zničená za husitských válek a po obnově i za doby třicetileté války. Po obvodu malé návsi je rozmístěno několik zemědělských usedlostí, z nichž vynikají stavení č. 5 a roubená stodola v č. 8.

Rybnice

Rozlehlá ves ležící 2 km jižně od Plas. Poprvé je připomínána roku 1193. Byla ve vlastnictví vladků z Potvorova, později byla darována plaskému klášteru a ve středověku byla pouze malou vsí. V obci je zachováno několik původních staveb z 19. stol. - dřevěná kaplička.

Vrážné

Tato nevelká ves je poprvé připomínána roku 1144, kdy patřila plaskému klášteru. Od 15. stol. do konce 17. stol. byla v majetku bělského panství. Roubený špýchar s pavláčkou a nejvýstavnější dřevěná stodola se dochovaly v usedlosti č. 3. Další špýchar se nachází i ve zpustlém statku č. 5. Stará, snad ještě roubená chalupa je v č. 8.

Žebnice

Ves leží 2 km severně od Plas a poprvé je zmiňována roku 1250. Dominantou je kostel sv. Jakuba Většího s přílehlou farou. V obci se nachází i kamenné smírčí kříže a na cestě do Plas je soubor kamenných a dřevěných křížů. V obci je dochován unikátní soubor dřevěných lidových staveb, č.p. 31 a 34.